

HELSINGIN KAUPUNGIN TASEHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET

1

Tasehallinnan ja taseriskien määrittely

1

Kaupungin tasehallinnassa on kyse rahatoimen ja kassavirtojen hallintaan liittyvästä kokonaisvaltaisesta prosessista, jossa kohteena ovat erilaiset taseriskit ja niiden vaikutus kaupungin tuloihin ja menoihin sekä toimintaan. Taseriskit jakaantuvat neljään pääkokonaisuuteen.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa toteutuessaan sitä, että kaupunki ei kykene hoitamaan maksujaan ajallaan.

Rahoitusriski tarkoittaa toteutuessaan sitä, että kaupunki ei pysty olleenkaan tai haluamallaan tavalla saamaan tarvitsemaansa uutta rahoitusta tai uudistamaan erääntyvää velkaansa raha- ja pääomamarkkinoilta.

Korkoriski tarkoittaa sitä, että korkojen muutos pienentää kaupungin korkotuloja tai lisää korkomenoja. Korkoriskin alaisia toimintoja ovat kaupungin sijoitukset, antolainaus ja otolainaus sekä kassavirtaan sisältyvät ali- ja ylijäämät.

Hintariski on laskentakohteen hinnan muuttumiseen liittyvä menetyksen riski. Se kohdistuu esim. pörssiosakkeisiin, muihin osakkeisiin, asuntoihin ja kiinteistöihin. Valuuttavelkaan tai saamiseen liittyvä valuuttakurssiriski on myös hintariski.

Kutakin riskeistä tarkastellaan erikseen. Toisaalta riskit ovat keskenään niin toisiinsa sidoksissa, että toimenpiteet jonkin riskin suhteen vaikuttavat myös muiden riskien sisältöön.

2

Taseriskien hallinnan yleiset periaatteet

Helsingin kaupungin taseriskien riskienhallinnan piiriin kuuluvat otto- ja antolainaus, sijoitus-toiminta ja kassanhallinta. Näihin toimintoihin liittyy maksuvalmius-, rahoitus-, korko-, ja valuuttakurssiriskejä.

Riskienhallinnassa pyritään kokonaisriskin keskitettyyn hallintaan. Rahatoimen riskienhallinnassa noudatetaan seuraavia periaatteita:

Kohdentamisperiaate

Rahatoimen tapahtumat pyritään kohdentamaan kaupungin toimintoihin liittyviin rahan käyttötarkoituksiin.

Matching -periaate

Saamisten ja velkojen ehtoja (korkoperusteet, koronmuutosajankohdat ja juoksuajat) pyritään yhteensovittamaan siten, että niihin liittyvät taseriskit kumoavat toisiaan.

Hajauttamisperiaate

Siltä osin, kun edelliset vaihtoehdot eivät toteudu, riskejä hajautetaan kaupunginjohtajan erikseen asettamien tavoitteiden mukaan.

Kohdentamattomien rahatoimen erien osalta saamisten ja velkojen ehtoja yhteensovitetaan siten, että taseen saamis- ja velkapuolten eriin liittyvät taseriskit kumoavat toisiaan. Kun riskiä ei voida kohdistaa toiminnasta aiheutuvaan perustilanteeseen tai saatava- ja velka-eriä ei voida riskiprofiilien suhteen yhteensovittaa, riskejä pyritään hajauttamaan.

Täysin riskitön toiminta ei ole eri syistä johtuen mahdollista. Esimerkiksi tarpeen mukaisia rahoitustuotteita ei ole käytettävissä, toiminnalle asetetut muut tavoitteet aiheuttavat taseriskejä tai toiminta- ja suunnitteluperiodi on rajattava ajan suhteen käytännölliselle tasolle. Riskiprofiilia määriteltäessä ja riskienhallinnan tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon riskin ja suojautumisvaihtoehtojen tulosvaikutus sekä raha-, pääoma-, ja valuuttamarkkinoiden vallitseva tilanne ja kehitystrendit.

Kaupunki noudattaa taseriskien suhteen matalaa riskiprofiilia. Riskienhallinnan pääpainona on riskeihin liittyvien menetysten ja tappiovaaran välttämässä ja vähentämisessä. Riskien ottamista pyritään välttämään ja olemassa olevia riskejä pyritään kattamaan, kun se on mahdollista ja järkevää.

Rahatoimeen liittyvien taseriskien on oltava kohtuullisessa suhteessa rahatoimen menoihin ja tuloihin. Riskien määrää voidaan rajata hälytysrajoin ja riskilimiitein, jotka kaupunginjohtaja määrittelee tarvittaessa toimintokohtaisissa toimintaperiaatteissa.

Taseriskit syntyvät kaupungin toimintojen perusteella. Kaupunki ei ota rahatoimessa aktiivisesti riskejä lisätäkseen tuottoja tai pienentääkseen menoja eikä käy kauppaa raha-, pääoma-, valuutta- tai johdannaistuotteilla pelkästään tuloksentekotarkoituksessa. Toimenpiteiden taustalla on aina oltava kaupungin toiminnoista tai vahvistetuista suunnitelmista aiheutuneet tai aiheutuvat kassavirrat ja riskiasemat, joiden sisältöön ja määrään toimenpiteillä vaikutetaan asetettujen tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Taseriskien hallinnassa johdannaisten käyttö on sallittua, kun niiden avulla poistetaan riski tai sitä pienennetään taikka kun riskiprofiilia halutaan muuttaa toisenlaiseksi riskin määrää lisäämättä. Jokaisen johdannaissopimuksen osalta kirjataan muistiin johdannaissopimuksen tekemisen perusteet ja tavoitteet sekä se riskiasema, johon johdannaissopimus liittyy.

Kaupunki ei pyri aktiivisesti korkonäkemyistä ottamalla lisäämään korkotuottoja tai vähentämään korkomenoja. Korkokassavirrat muodostuvat rahan lähteisiin tai käyttötarkoituksiin liittyvien toiminnallisten tarpeiden sekä kulloinkin vallitsevan korkotilanteen mukaan.

3

Toimintokohtaiset periaatteet

3.1

Toimintokohtaisten toimintaperiaatteiden määrittely

Tässä määritellään kaupungin tasehallinnan yleiset toimintokohtaiset periaatteet. Kaupunginjohtaja päättää tarkemmista toimintokohtaisista toimintaperiaatteista sijoitustoiminnan ja ottolainauksen osalta. Antolainauksesta ja takauksista kaupunginjohtaja antaa valmisteluohjeet.

3.2 Sijoitustoiminta

3.2.1

Sijoitustoiminnan periaatteet

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan tässä kassassa olevien kaupungin varojen sijoittamista raha- ja pääomamarkkinoilla korkoa tuottaviin saamisiin. Kaupungin sijoitustoiminnan peruslähtökohtana on luotto-, maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja valuuttariskien välttäminen tai minimointi. Kaupunki ei ota hintariskiä sijoittamalla esim. osakemarkkinoille.

Toimintojen kassavirtoihin perustuvien sijoitustarpeiden mukainen kaupungin kokonaissijoitustarve on sijoituksiin liittyvien taseriskien analyysin peruslähtökohta, jonka perusteella vahvistetaan sijoitusstrategian ja -toiminnan perustavoitteet ja sijoitussalkun riskiprofiilit. Sijoitussalkulle voidaan asettaa erilaisia lyhytaikaisia tavoitteita, jotka koskevat esim. kassavarojen kohdentamista, tulostavoitteita, sijoitusten likviditeettiä, keskimääräisiä juoksuaikoja taikka hajauttamisen periaatteita. Sijoittamisen toimintamalleja ja tavoitteita määriteltäessä selvitetään korkokehityksen ja -rakenteen sisältö ja merkitys.

Sijoittamisessa noudatetaan kohdentamisen periaatetta. Kassassa oleville varoille määritellään, kun se on mahdollista ja järkevää, rahan kohde. Rahan kohteen perusteella vahvistetaan sijoitustarve määrän, ajan, korkoperusteen ja sijoituksen likviditeetin suhteen. Rahastojen ja varausten määrältään olennaisten erien osalta määritellään erikseen kohteen sijoitustarve ja toimintamalli.

Sijoitustoiminnassa noudatetaan seuraavia periaatteita:

Valuuttamääräiset sijoitukset

Valuuttamääräisiä sijoituksia voidaan tehdä ainoastaan valuuttamääräisen ottolainauksen tarpeisiin liittyen. Sijoituksen sisältö määritellään tällöin ottolainauksen riskienhallinnan tavoitteiden perusteella.

Lyhytaikainen velka

Lyhytaikaista luottoa voidaan käyttää, kun katetaan lyhytaikaista kassavirrassa olevaa alijäämää, sijoituksia ei haluta myydä kesken juoksuajan tai tulevaisuudessa olevaan kassavirtaan liittyvät tapahtumat halutaan kattaa lyhytaikaisen velan ja sitä vastaavan sijoituksen avulla.

Johdannaisten käyttö

Johdannaissopimuksia voidaan kassanhallinnan yhteydessä käyttää olemassa olevien tai vahvistettujen suunnitelmien mukaisten kassavirtojen riskiprofiilin muuttamiseen tai niiden sisältämien korko- ja valuuttariskien poistamiseen. Kaupankäynti johdannaissopimuksilla ilman toiminnallista kassavirtaperustetta pelkän tuloksen tekemisen tarkoituksessa on kiellettyä.

Korkoterminisopimuksia käytetään kassavirtaan liittyvien määriteltyjen sijoitustarpeiden korko-riskien tai sijoituskannan kokonaisriskien hallintaan.

Koronvaihtosopimuksien avulla voidaan sijoituskassavirtojen korkoperusterakennetta muuttaa tai niillä voidaan tasapainottaa saamisten ja velkojen välisiä korkoperuste-eroja.

Valuuttaterminisopimuksia käytettäessä poistetaan lyhytaikaiseen valuuttakassavirtaan liittyvä valuuttakurssiriski ja lukitaan kassavirran lopullinen markkamäärä.

Johdannaissopimuksen käyttöön liitetään aina kirjallisesti määritellyt käytön perustelut ja tavoitteet.

3.2.2

Sijoitustoimintaan liittyvät riskit

Maksuvalmiusriski

Kaupungin maksuvalmiuden kehittymistä seurataan maksuvalmiusbudjetin avulla. Sijoitustoiminnassa otetaan huomioon maksuvalmiusbudjetoinnin osoittamat kassatarpeet kohdistamalla sijoitusten erääntyminen merkittävien kassamaksujen yhteyteen. Kaupungin maksuvalmiusreservit muodostuvat lyhytaikaisesta erääntyvästä saamiskassavirrasta, jälkimarkkinakelpoisista sijoituksista ja luottolaitosten kanssa tehdyistä luottolimiiteistä.

Sijoituksista on oltava kaupunginjohtajan vahvistama osa jälkimarkkinakelpoisia sijoituksia, jotka voidaan tarvittaessa myydä yllättävien kassatarpeiden kattamiseksi.

Kassalainojen käyttö nykyisen kassatilanteen vallitessa tulee kysymykseen vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa. Kassalainoja ei käytetä kassahallinnan suunnittelun ja toteuttamisen operatiivisena välineenä.

Kaupungin kassavaroja sijoitetaan kohdentamisperiaatteen mukaan siten, että kassassa olevien varojen alkuperän mukaan määritellään niiden sijoitustarve.

Rahoitusriski

Kaupungin rahoitustarpeita seurataan erääntyvän ottolainauskannan, talousarvion ja voimassa olevan taloussuunnitelman sekä liikelaitosten suunnitelmien mukaan kuluvalta ja vähintään kahdelta seuraavalta kalenterivuodelta.

Lainanlyhennysrahaston avulla varaudutaan kertalyhenteisten lainojen tietyille vuosille keskittyneiden lyhennysten takaisinmaksuun. Lainanlyhennysrahaston sijoitukset kohdistetaan erääntyviin velkoihin rahaston sääntöjen mukaisesti.

Korkoriski

Korkotason muutokset vaikuttavat tehtävien sijoitusten korkotuottoon ja sijoitukset tuottavat sijoitushetken korkotason mukaisesti. Sijoitusten juoksuaika määrittyy rahan käyttötärpeiden mukaisen kohdentamisperiaatteen ja maksuvalmius suunnittelun perusteella.

Hajauttamisen periaatetta sovelletaan siihen osaan sijoituksia, joille ei vahvisteta juoksuaikaa tiettyjen käyttötärpeiden, vahvistettujen likviditeetti- tai kohdentamisperiaatteiden perusteella. Tällaisten varojen sijoittaminen tapahtuu nyt kahdentoista (12) kuukauden jaksoissa.

Kaupungin sijoitustoiminnassa ei oteta kantaa tulevaan korkokehitykseen. Korkonäkemys tai tuottokäyrän muodon perusteella ei pyritä lisäämään sijoituksista saatavia tuottoja muuttamalla sijoitusten juoksuaikoja tai käyttämällä johdannaisia.

Valuuttariski

Kaupunki ei ota sijoitustoiminnassa valuuttariskiä. Valuuttamääräinen sijoitus voidaan tehdä vain valuuttariskin kattamiseksi, jolloin kaupungilla on osoitettavissa sijoitusta vastaan valuuttamääräinen velka (valuuttaottolainauksen pääoma tai koronmaksu taikka muu valuuttamääräinen velka esim. hankintojen yhteydessä).

Markkinoiden likviditeettiriski

Rahamarkkinasijoituksiin liittyy markkinoiden häiriötilanteissa markkinoiden likviditeettiriski, jolloin kaupankäynti markkinoilla ei ole lainkaan mahdollista tai se tapahtuu poikkeuksellisin hinnoin kaupungin tappioksi.

Kaupungin sijoituksia tehtäessä hajautetaan sijoitusten juoksuaikoja, sijoitusinstrumentteja ja velallisia. Sijoitusten erääntyvä kassavirta suunnitellaan kuitenkin ensisijaisesti kassatarpeiden mukaisesti.

3.3 Ottolainaus

3.3.1

Ottolainauksen periaatteet

Nykyinen ottolainauskanta

Nykyisen ottolainakannan osalta kaupunginjohtaja vahvistaa kannan erääntymiseen sekä korko- ja valuuttarakenteeseen liittyvät lyhyt- ja pitkäaikaiset tavoitteet tasehallintaryhmän tekemän analyysin ja esityksen perusteella.

Uudet ottolainat

Uuden ottolainauksen osalta noudatetaan kohdentamisen periaatetta. Rahan käytön perusteella vahvistetaan ottolainauksen määrään, juoksuaikaan, lyhennysohjelmaan, korkorusteeseen, valuuttaan ja ennenaikaisen takaisinmaksuun liittyvät tarpeet. Tämän lisäksi otetaan huomioon myös olemassa olevan ottolainakannan taseriskeihin sisältyvät tarpeet ja tavoitteet.

Liikelaitosten tarvitseman rahoituksen osalta liikelaitos määrittelee itse ottolainaustarpeensa rahan käytön perusteella. Mahdollinen lainanotto markkinoilta tapahtuu keskitetysti rahatoimiston toimesta.

Johdannaisten käyttö

Johdannaissopimuksia voidaan ottolainauksen yhteydessä käyttää olemassa olevien tai vahvistettujen suunnitelmien mukaisten lainojen kassavirtojen riskiaseman muuttamiseen tai niiden sisältämien korko- ja valuuttariskien poistamiseen.

Korkoterminisopimuksia käytetään kassavirtaan liittyvien lyhytaikaisten korkoriskien poistamiseen. Koronvaihtosopimuksilla voidaan muuttaa ottolainakannan korkoperustarakennetta tai tasapainottaa saamisten ja velkojen välisiä korkoperuste-eroja.

Valuuttatermiini- ja valuutanvaihtosopimuksia käytetään, kun ottolainauksen valuuttakurssiriskiä poistetaan osittain tai kokonaan.

Johdannaissopimuksen käyttöön liitetään aina kirjallisesti määritellyt käytön perustelut ja tavoitteet.

Kaupunginjohtaja vahvistaa johdannaissopimusten käyttöön liittyvät tarkemmat toimintaohjeet, tavoitteet, rajoitukset sekä raportoinnin.

3.3.2

Ottolainaukseen liittyvät riskit

Kaupungin ottolainauksessa tavoitteena on maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja valuuttariskien välttäminen tai minimointi. Ottolainaukseen liittyviä taseriskejä seurataan omana kokonaisuutenaan sekä saamisten (sijoitukset ja antolainaus) ja velkojen muodostaman kokonaisuuden yhteydessä.

Maksuvalmiusriski

Kaupungin maksuvalmiuden kehittymistä seurataan maksuvalmiusbudjetin avulla. Lyhytaikaisessa maksu-valmiusbudjetissa otetaan laskelmiin ottolainauksen erääntyvät pääomat ja korot. Ottolainauksen lyhennysten keskittyminen lyhyelle aikavälille vaikuttaa kaupungin maksuvalmiusasemaa heikentävästi.

Rahoitusriski

Kaupungin rahoitustarpeita seurataan erääntyvän ottolainauskannan, talousarvion ja voimassa olevan taloussuunnitelman sekä liikelaitosten suunnitelmien mukaan kuluvalta ja kahdelta seuraavalta kalenteri-vuodelta.

Lainanlyhennysrahaston avulla varaudutaan talousarviolainojen takaisinmaksuun. Lainanlyhennysrahaston sijoitukset kohdistetaan erääntyviin velkoihin rahaston sääntöjen mukaisesti.

Tasehallinnan yhteydessä valvotaan, etteivät kaupungin rahoitustarpeet kaupungin luotonottomahdollisuudet, markkinoiden lainanantokyky ja markkinatilanne huomioon ottaen kumuloidu liian lyhyelle aikavälille.

Korkoriski

Ottolainauskannan sisältämiin vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyy korkoriski, joka toteutuu, kun korot nousevat.

Kiinteäkorkoisten lainojen ennaikaiseen takaisinmaksuun liittyy korkoriski. Kun maksettavan kiinteäkorkoisen lainan korko on korkeampi (esim. 10 % p.a.) kuin lainan jäljellä olevaa juoksuaikaa vastaava kiinteä korko (esim. 7 % p.a.), lainanantaja haluaa korvauksen vanhan lainan ja uuden sijoituksen korkoerosta.

Korkojen laskeminen kasvattaa takaisinmaksun preemiota. Kun jäljellä olevan juoksuajan markkinakorot ovat korkeammat (esim. 12 % p.a.) kuin kaupungin kiinteäkorkoisen velan korko (esim. 10 % p.a.), lainanantaja hyvittää kaupungille ennaikaisen takaisinmaksun yhteydessä positiivisen korkoeron (lainanantaja saa uudelle sijoitukselle paremman tuoton kuin mitä velka tuottaa).

Tällaisessa tilanteessa korkotason laskeminen pienentää kaupungin korkohyötyä. Kaupungin ottolainauksen yhteydessä ei oteta kantaa tulevaan korkokehitykseen. Ottolainauksen korkoperusteet määritellään hajauttamalla ottolainauksen korkoperusteita sekä luomalla mahdollisuuksien mukaan velkojen ja saamisten korkoperusteista keskenään tasapainoisia kokonaisuuksia. Ottolainauksen korkoperusteita harkittaessa otetaan uusien luottojen osalta huomioon myös hankittavien varojen käyttötarkoitus sekä liikelaitosten kyseessä ollessa ao. laitoksen korkoperustetarpeet.

Valuuttariski

Valuuttamääräiseen ottolainaukseen liittyy valuuttariski, jonka määrää laskettaessa otetaan mukaan pääoman lisäksi maksettavat korot. Valuuttamääräinen ottolainaus on osa hajautettua riskinhallintaa, jonka rajattu osa ottolainakannasta voi olla valuuttamääräistä. Valuuttariski hajautetaan eri valuuttoihin. Nykyisen valuuttariskin määrä on suuri ja kaupunki pyrkii lyhyellä ja pitkällä aikavälillä sen pienentämiseen.

Toteutuneita valuuttavelkojen kustannuksia seurataan vertaamalla kustannuksia lainanoton aikana vallinneisiin markkakorkoihin. Laskennallisena vertailukorkona käytetään Suomen

Pankin valtion pitkäaikaisten lainojen markkakorkoja koskevasta tilastosta saatavaa korkoa.

3.4 Antolainaus

3.4.1

Antolainauksen ja takauksen peruseriaatteen

Antolainauksen tapahtumat kuuluvat osana tasehallinnan piiriin. Nykyisen toimintamallin mukaisen antolainauksen sisältö on tasehallinnan kannalta ongelmallinen. Antolainaus on pääosin erittäin pitkäaikaista ja suurelta osin korkoperusteena on peruskorko. Korkoriskiä (peruskorko laskee) ei voida poistaa johdannaisilla tai peruskorkoisin saamisin. Ainoa mahdollisuus, jos antolainauksen korkoriskiä halutaan tasapainottaa saamia vastaan, on muuttaa tulevan antolainauksen korkoperusteita. Tällainen muutos vaikuttaa merkittävästi korkoasemaan vasta useiden vuosien kuluttua.

Tasehallinnassa raportoidaan antolainauksen vaikutusta kokonaistaseriskeihin, vaikka antolainauksen taseriskeihin ei voida vaikuttaa.

3.4.2

Lainojen ja takausten myöntämisperiaatteen

Lainojen myöntäminen on kaupungin tukimuoto, kun kysymyksessä on kaupungin omaa toimintaa korvaavia tai täydentäviä palveluja tuottava yksityinen tai kaupungin suorassa määräysvallassa toimiva yhteisö.

Kaupungin rooli rahoittajana on muita rahoituslähteitä täydentävä. Kaupungin rahoituksella on merkittävä osuus erityisesti silloin, kun esim. pankkilainoja on vaikea saada tai korkotasoa on poikkeuksellisen korkea. Asuntolainojen myöntäminen sekä valtion varoista että asuntolainarahastosta on tärkeä yksityishenkilöihin kohdistuva kaupungin tukimuoto.

Kaupungin lainoittamat tai takaamat kohteet ovat usein sellaisia, että lainansaajan käytettävissä oleville vakuuksille on vaikea määritellä markkina-arvoa. Tällaisia ovat esimerkiksi koulurakennukset, urheiluhallit, vanhustenhuoltolaitokset ym., joiden kiinnitysvakuuksilla rahoituslaitokset eivät myönnä lainkaan lainaa tai niiden etuoikeusjärjestysvaatimukset ovat erittäin tiukat. Tällaisissa tapauksissa kaupunkilaisten kannalta tarpeellisiksi katsottavat hankkeet saattavat kokonaan jäädä toteuttamatta ilman kaupungin rahoitusta.

Asuntolainoissa kaupungin vakuudet sijoittuvat useimmiten etuoikeusjärjestyksessä pankkilainojen jälkeen johtuen pankkien tiukoista vakuusvaatimuksista.

Talousarviovaroista ja rahastoista (rahaston sääntöjen mukaisesti) myönnettävien lainojen ehdoista päättää kaupunginvaltuusto tai kaupunginhallitus. Lainojen myöntäminen on pääsääntöisesti ollut vaihtoehto avustuksen myöntämiselle. Kun laina on myönnetty esimerkiksi rakennus- tai peruskorjaushankkeelle, on lainarahan käytön valvonta ollut helpompaa verrattuna avustukseen. Usein lainanhoitokustannukset on lisäksi myönnetty avustuksena vuosittain, joten käytännössä laina on jaksotettu avustus.

Lainojen pitkät laina-ajat ja matalakorkoisuus on ollut tukimuoto niin asuntorahoituksessa kuin muussakin palvelutuotantoon kohdistuvassa lainanannossa. Kiinteät tai peruskorkoon sidotut korot mahdollistavat pitkän aikavälin suunnittelun sekä lainansaajayhteisöille että kaupungin hallintokunnille silloin, kun ne ovat palveluiden ostajina.

Kaupungin takauksen myöntäminen on vaihtoehto lainan myöntämiselle silloin, kun kaupungin kannalta tarpeellisen hankkeen rahoittamiseen ei ole käytettävissä lainavaroja tai esim. kaupungin myöntämän lainan lisäksi tarvitaan rahalaitoslainaa. Takauksen saaja hyötyy saadessaan lainan edullisemmalla korolla, mikä alentaa esim. tuotettujen palvelujen hintoja. Takausten myöntämiseen on viime vuosina suhtauduttu erittäin pidättyväisesti, koska ne kuitenkin lisäävät kaupungin vastuuta, vaikkakin taseen ulkopuolella. Esim. kaupungin omistamien kiinteistöyhtiöiden lainatakauksista on pääosin luovuttu.

4

Tasehallinnan organisointi

Taseriskien hallintaan liittyvät tehtävät ja vastuut määritellään nykyisen organisaation puitteissa.

Kaupunginvaltuusto päättää kokonaisrahoituksesta hyväksyessään talousarvion ja taloussuunnitelman sekä hyväksyy rahastojen säännöt.

Kaupunginhallitus päättää tasehallinnan yleisistä periaatteista ja antaa hankintaohjeet (valuuttamääräisten tarjousten käsittelystä sekä valuuttamääräisen kauppahinnan tai valuuttaklausuulin sisältävän hinnan sisältämän valuuttakurssiriskin käsittelystä).

Kaupunginjohtaja vahvistaa rahatoimen tarkemmat toimintaohjeet, periaatteet sekä asettaa tasehallinnan kokonais- ja toimintokohtaisia tavoitteita sekä hälytysrajoja ja limiittejä. Rahoitusjohtaja vastaa tasehallinnan toteuttamisesta annettujen strategioiden sekä toimintaperiaatteiden ja -ohjeiden puitteissa sekä päättää tasehallinnan organisaatiosta ja toteuttamisesta talous- ja suunnitteluosastolla.

Tasehallintaryhmä on talous- ja suunnitteluosaston sisäinen operatiivinen ryhmä, jonka tehtävänä on valmistella tasehallintaan liittyvät asiat sekä analysoida rahatoimen riskejä ja raportoida sekä osaltaan valvoa tasehallinnan toteutumista ja tehdä esitykset tasehallinnan kehittämisestä.

Rahoitusjohtaja päättää tasehallintaryhmän kokoonpanosta. Tasehallintaryhmä kokoontuu säännöllisin aikavälein ja kokouksista pidetään pöytäkirjaa, josta ilmenee tehtyjen päätösten sisältö, asetetut tavoitteet ja niiden perustelut. Pöytäkirja toimitetaan revisiovirastolle tiedoksi.

5

Tasehallinnan raportointi

5.1

Raportoinnin perusperiaatteet

Tasehallintaa varten vahvistetaan vakioidut perusraportit ja ohjeistetaan niiden tuottaminen ja käsittely. Rahoitusjohtaja päättää vakioraportoinnin sisällön.

Raportointi kohdistuu pääosin ottolainauksen ja sijoitustoiminnan sisältämiin taseriskeihin, joiden sisältöön voidaan haluttaessa vaikuttaa. Antolainauksesta tarvittavat tiedot riittävät ajoittain päivitettynä ja kuukausi tason yhteenvetolukuina.

Raportointi tapahtuu kaupunginhallitukselle neljännesvuosittain.

Taseraportteihin tarvittavien tietojen tuottamisesta vastaavat asianomaisista toiminnoista vastaavat yksiköt. Tasehallintaraporttien laatimisesta vastaa tasehallintaryhmän sihteeri.

Tasehallinnan perusraportit ovat maksuvalmiusbudjetti ja talletusennuste rahoitusgap -raportti
korkoriskiraportti, joka käsittää korkoperuste- ja korkoherkkyysanalyysit valuuttaposition
raportti
ja valuuttakurssikehitystä koskevat kuvat.

Tasehallinnan asioista ylläpidetään tasehallintamanuaalia, joka sisältää voimassa olevat määräykset, ohjeet, kuvaukset, strategiat ja toimintaperiaatteet, tavoitteet sekä ajankohtaiset raportit ja riski- sekä tulosanalyysit.

5.2

Riskin tunnistaminen

Maksuvalmiusriski

Lyhyen aikavälin kassatilannetta seurataan nykyisin käytössä olevalla päivätason kassaennusteella sekä pitemmän aikavälin talletusennusteella.

Rahoitusriski

Rahoitusriskiä seurataan tunnistamalla kaupungin tulevaisuudessa olevat rahoitustarpeet rahoitusgap -raporttien avulla. Niissä seurataan vuosi- ja tarvittaessa kuukausitasolla taseen rahoitusriskiä ja hyväksyttyjen talousarvion ja taloussuunnitelman perusteella syntyvää rahoitustarvetta.

Korkoriski

Korkoriskiä mitataan laskemalla kuinka yhden prosenttiyksikön koronmuutos vaikuttaa kaupungin korkomenoihin ja -tuloihin kokonaisuutena ja erikseen sijoituksien ja antolainauksen korkotuloihin sekä ottolainauksen korkomenoihin (korkoherkkyysanalyysi).

Valuuttakurssiriski

Valuuttapositio lasketaan valuuttakohtaisesti rahatoimen valuuttamääräisistä saatava- ja velkasitoumuksista (valuuttapositionraportti). Position arvostustulos lasketaan käyttämällä alkuperäisiä nosto-kursseja ja raportointiajankohdan Suomen Pankin keskikursseja (arvostustulos).

Valuuttakurssiriskiä seurataan laskemalla kaupunginjohtajan vahvistaman valuuttakurssien vakiomuutoksen (esim. viisi prosenttiyksikköä) tulosvaikutus valuuttaposition arvoon (valuuttakurssiherkkyys).

Hälytysrajat ja limiitit

Kaupunginjohtaja vahvistaa maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja hintariskien hallintaan ja rajoittamiseen liittyvät hälytysrajat ja limiitit, jotka koskevat riskien määrää, aikatekijää ja tulosvaikutusta.

Kuukausianalyysi

Tasehallintaryhmä seuraa kaupungin riskiprofiilissa tapahtuneita muutoksia ja tekee esitykset mahdollisista tavoitteiden muutoksista.